

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»

ФАКУЛЬТЕТ ПРИРОДНИЧИХ НАУК

IV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«ПРИРОДНИЧІ НАУКИ:
ПРОЄКТИ, ДОСЛІДЖЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ»

06-07 грудня 2023 р., м. Миргород, Україна

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА», УКРАЇНА
ФАКУЛЬТЕТ ПРИРОДНИЧИХ НАУК**

БАТУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ШОТА РУСТАВЕЛІ, Грузія
ГО «ВСЕУКРАЇНСЬКА ЕКОЛОГІЧНА ЛІГА», Україна
ДЕПАРТАМЕНТ ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ, Україна
ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА ІНСПЕКЦІЯ В ЛУГАНСЬКІЙ ОБЛАСТІ, Україна
ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН ІАП НААН, Україна
ІНСТИТУТ АГРОЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ НААНУ, Україна
ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНИХ НАУК І ПЕДАГОГІКИ
УНІВЕРСИТЕТУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА, Польща
ЛУГАНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ, Україна
ЛУГАНСЬКИЙ ПРИРОДНИЧИЙ ЗАПОВІДНИК НАНУ, Україна
НАЦІОНАЛЬНИЙ БОТАНІЧНИЙ САД (ІНСТИТУТ) ІМЕНІ «ОЛЕКСАНДРА ЧУБОТАРУ», Молдова
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА», Україна
ПОЛТАВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ім. М.В. ОСТРОГРАДСЬКОГО, Україна
РЕГІОНАЛЬНИЙ ЛАНДШАФТНИЙ ПАРК «КЛЕБАН-БИК», Україна
РЕГІОНАЛЬНИЙ ЛАНДШАФТНИЙ ПАРК «КРАМАТОРСЬКИЙ», Україна
УНІВЕРСИТЕТ ВІТОВТА ВЕЛИКОГО, Литва
УНІВЕРСИТЕТ СЕНТ-КЛАУД, США
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Н КАРАЗИНА, Україна
ХОРОЛЬСЬКИЙ БОТАНІЧНИЙ САД, Україна
УКРАЇНСЬКИЙ КЛУБ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ, Україна

**ПРИРОДНИЧІ НАУКИ:
ПРОЄКТИ, ДОСЛІДЖЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ**

**МАТЕРІАЛИ ІV МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

06-07 грудня 2023р., м. Миргород, Україна

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
LUHANSK TARAS SHEVCHENKO NATIONAL UNIVERSITY, UKRAINE
FACULTY OF NATURAL SCIENCES**

ALL-UKRAINIAN ENVIRONMENTAL LEAGUE, UKRAINE
BATUMI SHOTA RUSTAVELI STATE UNIVERSITY, GEORGIA
DEPARTMENT OF ENVIRONMENT AND NATURAL RESOURCES OF POLTAVA REGION, UKRAINE
INSTITUTE OF AGROECOLOGY AND ENVIRONMENTAL MANAGEMENT OF NATIONAL ACADEMY OF
AGRICULTURE, UKRAINE
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES AND PEDAGOGY UNIVERSITY OF AGRICULTURE, POLAND
KHOROL BOTANICAL GARDEN, UKRAINE
KLEBAN-BYK REGIONAL LANDSCAPE PARK, UKRAINE
LUHANSK REGIONAL INSTITUTE OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT, UKRAINE
LVIV POLYTECHNIC NATIONAL UNIVERSITY, UKRAINE
NATIONAL BOTANICAL GARDEN (INSTITUTE) «ALEXANDER CIUBOTARU», REPUBLIC OF MOLDOVA
NATURE RESERVE OF LUHANSK OF THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCE OF UKRAINE, UKRAINE
POLTAVA ACADEMY OF CONTINUING EDUCATION NAMED AFTER M.V. OSTROGRADSKYI, UKRAINE
REGIONAL LANDSCAPE PARK "KRAMATORSKY"
RESEARCH STATION OF MEDICINAL PLANTS OF THE INSTITUTE OF AGROECOLOGY AND
ENVIRONMENTAL MANAGEMENT OF NAAS, UKRAINE
SAINT CLOUD STATE UNIVERSITY, USA
STATE ENVIRONMENTAL INSPECTION IN LUHANSK OBLAST, UKRAINE
UKRAINIAN AGRIBUSINESS CLUB, UKRAINE
V. N. KARAZIN KHARKIV NATIONAL UNIVERSITY, UKRAINE
VYTAUTAS MAGNUS UNIVERSITY, LITHUANIA

**NATURAL SCIENCES:
PROJECTS, RESEARCH, PROSPECTS**

**MATERIALS OF THE IV INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE**

06-07 December 2023, Myrhorod, Ukraine

УДК 501
П77

Природничі науки: проекти, дослідження, перспективи: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції / ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»; укладачі: Мацай Н. Ю., Кирпичова І. В., Березенко К. С. – Полтава: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2023. – 271 с.

УДК : 57.01+57.02+ 631+338.43 +372.857 +372.863

Затверджено вченою радою
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
(протокол № 5 від 22.12.2023 р.)

Збірник містить матеріали доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції, що відбувалася 06 – 07 грудня 2023 року в м. Миргород, Україна. Результати робіт віддзеркалюють сучасний стан і основні напрямки досліджень у галузях природничих, біологічних, аграрних та педагогічних наук.

Для наукових співробітників, викладачів, аспірантів і студентів вищих навчальних закладів.

Natural sciences: projects, research, perspectives: materials of the 3rd International Scientific and Practical Conference / Luhansk Taras Shevchenko National University; Compilers: Matsai N., Kyrpychova I., Berezenko K., – Poltava: Luhansk Taras Shevchenko National University, 2023. – 271 p.

UDC: 57.01+57.02+ 631+338.43 +372.857 +372.863

The collection contains materials from reports of the III International Scientific and Practical Conference, which took place on December 06 - 07, 2023 in Myrhorod, Ukraine. The results of the works reflect the current state and main directions of research in the fields of natural, biological, agricultural and pedagogical sciences.

For researchers, teachers, graduate students and students of higher educational institutions.

Всі матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за достовірність представлених матеріалів, точність викладених фактів та цитувань несуть автори.

All materials are submitted in the author's edition.
The authors are responsible for the reliability of the presented materials, the accuracy of the stated facts and citations

ISBN 978-617-8352-12-7

© Колектив авторів
© ДЗ «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка», 2023

ОРГАНІЗАТОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова конференції

КАРАМАН
Олена доктор педагогічних наук, професор, ректор ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», Україна

Співголови

КУРИЛО
Віталій доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, голова вченої ради університету ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», Україна

МАЦАЙ
Наталія кандидат сільськогосподарських наук, доцент, декан факультету природничих наук ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», голова Луганської обласної організації ГО «Всеукраїнська екологічна ліга», Україна

ПРОГРАМНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

АКСЬОНОВ
Ігор доктор сільськогосподарських наук, професор кафедри біології та агрономії ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», Україна

БОРОВИК
Лариса кандидат біологічних наук, директор Луганського природного заповідника НАН України, Україна

ГАЦЬКО
Анатолій заслужений начальник Державної екологічної інспекції у Луганській області - головний державний інспектор з охорони навколишнього природного середовища Луганської області, Україна

ГЛОТОВ
Сергій кандидат біологічних наук, член 27-ї та 28-ї української антарктичної експедиції, станція «Академік Вернадський», Антарктика-Україна

ДРЕБОТ
Оксана доктор економічних наук, професор, академік НААН, директор Інституту агроекології та природокористування НААНУ, Україна

ЗЕЛЮК
Віталій кандидат педагогічних наук, доцент, директор Полтавської академії неперервної освіти ім. М.В. Остроградського, Україна

КИСЕЛЬОВ
Юрій доктор географічних наук, професор кафедри геодезії, картографії і кадастру Уманського національного університету садівництва, Україна

КРАВЧЕНКО
Алла кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та міжнародної комунікації НУБІП України, експерт з академічного співробітництва освітнього проекту Агрокебети, заступник директора з міжнародного співробітництва Асоціація Український клуб аграрного бізнесу, Україна

КРАСОВСЬКИЙ
Володимир кандидат біологічних наук, директор Хорольського ботанічного саду, Україна

ЛОБОДА
Світлана доктор габілітований, професор, Інститут соціальних наук і педагогіки Університету сільського господарства, Польща

МАКСИМЕНКО
Надія доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри екологічного моніторингу і заповідної справи ННІ екології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, Україна

МАНВЕЛІДЗЕ
Зураб професор, доктор біологічних наук, національний консультант проекту «Стале управління лісами в Аджарії», Грузія

МАХОРТОВ Юрій	доктор економічних наук, професор кафедри садово-паркового господарства та екології, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», Україна
МІЦКЕВІЧЮС Сауліус	доктор фізичних наук, професор, декан факультету природничих наук, університет Вітовта Великого, Литва
ОЛЕЙНІКОВ Сергій	директор Департаменту екології та природних ресурсів Полтавської обласної військової адміністрації, Україна
ПЕРЕГРИМ Микита	кандидат біологічних наук, старший викладач кафедри садово-паркового господарства та екології, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», Україна
РАЗДАЙБЕДІН Віталій	доктор філософії, координатор лабораторії молекулярної біології Департамент біологічних наук, Університет Сент-Клуд, США
РОШКА Іон	доктор біологічних наук, директор Національного ботанічного саду (Інституту) імені Александру Чуботару, Молдова
РУДА Марія	кандидат технічних наук, доцент, заступник директора з навчально-виховної роботи Інституту сталого розвитку ім. В. Чорновола, Національний університет "Львівська політехніка", Україна
ТИМОЧКО Тетяна	радник Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України, Голова ГО «Всеукраїнська екологічна ліга», Україна
УСТИМЕНКО Олексій	кандидат біологічних наук, директор Дослідної станції лікарських рослин Інституту агроекології та природокористування НААН, Україна
ЦИМБАЛ Ірина	кандидат педагогічних наук, доцент, директор Луганського обласного інституту підвищення кваліфікації, Україна
ШЕВЧЕНКО Анатолій	доктор сільськогосподарських наук, професор, академік НААН України, професор кафедри садово-паркового господарства та екології, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», Україна

СЕКРЕТАРІАТ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ

БЕРЕЗЕНКО Катерина	голова секретаріату - старший викладач кафедри садово-паркового господарства та екології, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», Україна
-------------------------------	---

<i>Скобель Н.О., Величко Н.С., Щепелева О.В, Мойсієнко І. І.</i>	
ВПЛИВ ВІЙСЬКОВОГО ВТОРГНЕННЯ НА СТЕПОВУ ФЛОРУ СТАРИХ ЦВИНТАРЯХ ПРАВОБЕРЕЖНО- ЗЛАКОВОГО СТЕПУ.....	113
<i>Степанов Є. В., Пасічник С. В.</i>	
ВПЛИВ КУПРУМУ (Cu) НА КОНЦЕНТРАЦІЮ ФЛАВОНОЇДІВ У <i>HELICHRYSUM ARENARIUM L., TANACETUM VULGARE L., HYPERICUM PERFORATUM L.</i>	116
<i>Тимченко І. В., Крисінська Д. О.</i>	
ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	119
<i>Удовиченко М. І.</i>	
ПРЕДСТАВНИКИ РОДІВ <i>ARALOSELACHUS</i> ТА <i>CARCHARIAS</i> (ODONTASPIDIDAE, ELASMOBRANCHII) ІЗ ЕОЦЕНОВИХ ВІДКЛАДІВ УКРАЇНИ.....	121

СЕКЦІЯ 2 АГРАРНІ НАУКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВО: ТРАДИЦІЇ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

<i>Ibrayeva N. I., Sariyeva G. E., Eraliyeva A. M., Zhusupbekova A., Sultakayeva N., Namazbek Z., Esentur A.</i>	
THE INFLUENCE OF AN ORGANOMINERAL PREPARAT ON THE YIELD OF SPRING WHEAT AND BARLEY IN THE NARYN REGION OF KYRGYZSTAN.....	125
<i>Sariyeva G. E., Ibrayeva N. I., Bolotbekova A., Damirova E., Sofeykov V., Leclerque A.</i>	
IDENTIFICATION OF SPECIFIC COMPOSITION OF LEAVES BACTERIA OF FRUIT TREES IN NORTHERN KYRGYZSTAN.....	128
<i>Verulidze G. R., Manjgaladze S. G., Bolkvadze Ts. V., Surmanidze D. D.</i>	
MICROPROPAGATION OF CHERRY ROOTSTOCK COLT IN THE <i>IN VITRO</i> SYSTEM... ..	132
<i>Аксьонов І. В.</i>	
СТВОРЕННЯ ВИХІДНОГО МАТЕРІАЛУ В СЕЛЕКЦІЇ СОНЯШНИКУ.....	133
<i>Бездітко К. С.</i>	
ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ ПАРКУ ІМ.ШЕВЧЕНКО М. ХАРКОВА... ..	137
<i>Беліменко С. В.</i>	
УДОСКОНАЛЕННЯ ФІСКАЛЬНОГО МЕХАНІЗМУ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЗБАЛАНСОВАНОГО ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ.....	143
<i>Бордюгов О. С., Бордюгова О. І.</i>	
ДОСВІД СТОРЕННЯ І ДОГЛЯДУ ЗА ГАЗОНАМИ НА ТЕРИТОРІЯХ САДОВО-ПАРКОВИХ ОБ'ЄКТІВ ЛАТВІЇ.....	146
<i>Букша І. Ф., Пастернак В. П., Пивовар Т. С.</i>	
РЕТРОСПЕКТИВНА ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ СЦЕНАРНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ДИНАМІКИ ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ.....	149
<i>Гаврилюк Л. В., Туровнік Ю. А., Гаврилюк Д. С.</i>	
ФІТОПАТОГЕННИЙ МІКРОБІОМ РИЗОСФЕРНОГО ҐРУНТУ РОСЛИН СОНЯШНИКА ВПРОДОВЖ ОНТОГЕНЕЗУ КУЛЬТУРИ.....	150
<i>Гайдаш О. Л.</i>	
СУЧАСНІ МЕТОДИ СЕЛЕКЦІЇ КУКУРУДЗИ ТА РОЛЬ ГЕНЕТИЧНОЇ ПЛАЗМИ В СИНТЕЗІ НОВИХ ГІБРИДІВ.....	152
<i>Грищук А. В.</i>	
МАСТИТ – АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА МОЛОЧНОГО СТАДА.....	155
<i>Гром В. Ю.</i>	
ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....	158
<i>Гурін О. Г.</i>	
ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ.....	161
<i>Дворецький В. В., Бунас А. А., Ткач С. Д.</i>	
БІОЛОГІЧНА СУМІСНІСТЬ ОРГАНО-МІНЕРАЛЬНОГО ДОБРИВА DIAMOND GROW ТА КВАНТУМ ДІАФАН.....	163
<i>Дребот О. І., Фурдичко О. І., Яремко О. П.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЛІСОВОГО СЕКТОРУ.....	164

<i>Слфімов І. О.</i> АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ПАРКІВ-ПАМ'ЯТОК САДОВО-ПАРКОВОГО МИСТЕЦТВА РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	167
<i>Єфремов А. О., Аверчева Н. О.</i> ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РОЗВИТОК АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	171
<i>Зайцева І. А., Капінус В. В.</i> ОЦІНКА СТАНУ ТА РОЗРОБКА ШЛЯХІВ ОПТИМІЗАЦІЇ ДЕРЕВНИХ НАСАДЖЕНЬ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ТЕРИТОРІЇ НАВКОЛО ЄЛИЗАВЕТІВСЬКОГО КОТЛОВАНУ (ПЕТРИКІВСЬКИЙ РАЙОН, ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСТЬ).....	175
<i>Льченко Л. А., Бублик Є. В.</i> ВИДОВИЙ СКЛАД ДЕНДРОФЛОРИ ВУЛИЦІ ВОЛОДИМИРА АНТОНОВИЧА (М. ДНІПРО).....	178
<i>Кравець І. С.</i> ВИДОВИЙ СКЛАД ДОМІНУЮЧИХ ШКІДНИКІВ У НАСАДЖЕННЯХ ІРИСІВ БОРІДКОВИХ.....	180
<i>Красовський В. В., Черняк Т. В., Шкура Т. В.</i> СУБТРОПІЧНІ ПЛОДОВІ КУЛЬТУРИ В ІНТРОДУКЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ХОРОЛЬСЬКОГО БОТАНІЧНОГО САДУ.....	182
<i>Михайлова Г. П.</i> ЛАНДШАФТНИЙ ДИЗАЙН ПРИСАДИБНОЇ ДІЛЯНКИ, КОТЕДЖУ.....	185
<i>Палапа Н. В., Нагорнюк О. М., Устименко О. В.</i> СТАН СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ТА ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ І СВІТУ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	190
<i>Пінчук В. О., Тертична О. В., Подоба Ю. В.</i> АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО ТВАРИННИЦТВА УКРАЇНИ.....	192
<i>Скаковський С. І., Бикадоров О. І.</i> ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОЩУВАННЯ БАРБАРІСУ В РОЗСАДНИКУ ДЕКОРАТИВНИХ РОСЛИН.....	194
<i>Скаковський С. І., Попов І. Л.</i> РЕКОНСТРУКЦІЯ ПАРТЕРНОЇ ЧАСТИНИ ОЗЕЛЕНЕННЯ ПЕРШОГО ПАВІЛЬЙОНУ НАЦІОНАЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ «ЕКСПОЦЕНТР УКРАЇНИ» В М. КИЇВ.....	195
<i>Соломко В. Л.</i> ТИПОЛОГІЧНЕ РІЗНОМАНІТТЯ ЛІСІВ ФІЛІЇ «ОВРУЦЬКЕ СЛГ» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»... <i>Тимчук Д. С., Харченко Л. Я., Тимчук Н. Ф.</i> ЗОНАЛЬНА МІНЛИВІСТЬ ЖИРНОКИСЛОТНОГО СКЛАДУ ОЛІЇ У ЛІНІЙ - НОСІЇВ ВИСОКОАМІЛОЗНИХ МУТАЦІЙ КУКУРУДЗИ (<i>ZEA MAYS L.</i>).....	197
<i>Тимчук В. М., Тимчук Н. Ф.</i> МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ЗОНАЛЬНОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ В РОСЛИННИЦТВІ.....	199
<i>Ткаченко Д. О., Воробйова М. М., Березенко К. С.</i> ВИКОРИСТАННЯ <i>SPIRAEA SP.</i> В ЛАНДШАФТНОМУ ДИЗАЙНІ.....	202
<i>Устименко О. В., Глуценко Л. А.</i> ТРАДИЦІЇ ВИРОЩУВАННЯ ЛІКАРСЬКИХ І ЕФІРООЛІЙНИХ РОСЛИН НА ЛУБЕНЩИНІ.....	205
<i>Чонгова А. С., Пономарьова О. А., Федянович С. Ю., Горбачев Д. С.</i> АНАЛІЗ РОКАРІЇВ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ М. ДНІПРО.....	207
<i>Шевченко Т. Л., Корнілова Н. А.</i> ОЗЕЛЕНЕННЯ ІНТЕР'ЄСІВ РІЗНОГО ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ.....	212
<i>Шевченко А. В., Бордюгова О. І.</i> ГОЛОВНІ ЗБУДНИКИ ХВОРОБ ШТУЧНИХ ДЕРЕВНИХ НАСАДЖЕНЬ ЄВРОПИ ТА МЕТОДИ БОРОТЬБИ З НИМИ.....	215
<i>Якуба М. С.</i> ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ В ОЗЕЛЕНЕННІ НАСЕЛЕНИХ МІСЦЬ УКРАЇНИ.....	219
	222

Ільченко Л. А.

кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри садово-паркового господарства та ландшафтного дизайну, Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро, Україна, ilchenko.l.a@dsau.dp.ua

Бублик Є. В.

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро, Україна,
**ВИДОВИЙ СКЛАД ДЕНДРОФЛОРИ ВУЛИЦІ ВОЛОДИМИРА АНТОНОВИЧА
(М. ДНІПРО)**

В площині наукових інтересів дніпровських науковців доволі часто задіяна тематика вуличних насаджень, а саме: кількісний та видовий склад, їх життєвий стан, таксаційні показники, екологічна специфіка (відношення рослин до світла, тепла, вологи, стійкість до забруднення повітря), проблеми агротехніки вирощування. Вектор досліджень спрямовано на вуличне озеленення вулиць різних районів міста. Щодо вищевказаного є підтвердження у вигляді відповідних публікацій за вказаними напрямками (Ловинська, Зайцева, Тищенко, 2013; Іванченко, 2018; Бессонова, Іванченко, 2020; Пономарьова, Мильнікова, Прокопенко, 2020; Бессонова, Журбенко, 2021; Іванченко, Мильнікова, Подалюк, 2021; Ільченко, Копіцин, 2022).

Обстеження дендрофлори лівобережної магістралі Донецьке шосе (Іванченко, Мильнікова, Подалюк, 2021) продемонструвало наступне: домінують за кількістю екземплярів виявилася родина *Salicaceae*, з показником, що охоплює майже 2/3 зелених насаджень. Фахівцями встановлено панівний рід рослин, задіяний в рядових посадках, а саме: *Populus* (тополя). Визначено життєвий стан деревно-чагарникової рослинності із розмежуванням категорій. Є згадка і про омолоджуючу обрізку *Populus nigra*, деталей не наведено.

Окремими дослідницями зроблено аналіз зелених насаджень низки вулиць правобережної частини Дніпра як зелених коридорів між парками та скверами міста з переліком видів деревно-чагарникової рослинності та висвітленням їх естетичної оцінки. Згідно оприлюднених даних, вуличне озеленення «здебільшого представлене такими породами як гіркокаштан звичайний, клен гостролистий, липа серцелиста, тополя Болле, біла, чорна, пірамідальна, робінія звичайна» (Бессонова, Іванченко, 2020, с. 244). Дослідження проведено в п'яти районах обласного центра таких як: Новокодацький, Соборний, Центральний, Чечелівський та Шевченківський. Вказано вулиці, де бажано провести повну (Мечникова) та часткову реконструкцію (Робоча) зелених насаджень та надано асортимент рослин для її реалізації. Авторками порушується питання впровадження контейнерного озеленення на ділянках, де неможливо здійснити традиційне висаджування деревно-чагарникової рослинності. Перевага надається хвойним екземплярам.

Доречно зауважити, що контейнерна культура набуває популярності в Україні, і наше місто не залишається осторонь сучасних тенденцій. Відповідно змінюються підходи до створення та реконструкції зелених насаджень, і вуличних зокрема. Тому моніторинг становища вуличного озеленення та обґрунтування його видової структури є актуальним і для наших досліджень.

Вулиця Володимира Антоновича простягається територією Центрального та Чечелівського адміністративних районів м. Дніпро; бере початок від спорткомплексу «Дніпро-Арена» і веде на захід до Аптекарьської балки. В перерахованих вище публікаціях як об'єкт досліджень не розглядалась. Вулицю перейменували (колишня Свердлова) в 2015 р. згідно із розпорядженням в. о. голови Галини Булавки про зміну топонімів Дніпропетровська на честь Володимира Антоновича, українського історика, археолога, етнографа.

Для визначення видового різноманіття зелених насаджень вказаної вулиці застосовували маршрутні обстеження. За їх результатами встановлено, що досліджувана дендрофлора (906 особин) включає такі види як: абрикос звичайний (*Armeniaca vulgaris*),

айлант найвищий (*Ailanthus altissima*), береза повисла (*Betula pendula*), біота східна (*Thuja occidentalis*), бірючина звичайна (*Ligustrum vulgare*), бузок звичайний (*Syringa vulgaris*), бузина чорна (*Sambucus nigra*), вейгела квітуча (*Weigela florida*), верба вавилонська (*Salix babylonica*), вишня звичайна (*Cerasus vulgaris*), в'яз низький (*Ulmus pumila*), гібіск сирійський (*Hibiscus syriacus*), гіркокаштан звичайний (*Aesculus hippocastanum*), гледичія колюча (*Gleditschia triacanthos*), горіх грецький (*Juglans regia*), горобина звичайна (*Sorbus aucuparia*), горобина проміжна (*Sorbus intermedia*), груша звичайна (*Pyrus communis*), дуб звичайний (*Quercus robur*), каркас західний (*Celtis occidentalis*), кизильник Даммера (*Cotoneaster dammeri*), кипарисовик Лавсона (*Chamaecyparis lawsoniana*), клен гостролистий (*Acer ptatanoides*), клен несправжньо-платановий (*Acer pseudoplatanus*), клен цукристий чи сріблястий (*Acer saccharinum*), клен ясенелистий (*Acer negundo*), липа європейська (*Tilia europaea*), липа серцелиста (*Tilia cordata*), магонія падуболиста (*Mahonia aquifolium*), платан західний, (*Platanus occidentalis*), робінія псевдоакація (*Robinia pseudoacacia*), самшит вічнозелений (*Buxus sempervire*), свидина криваво-червона (*Swida sanguinea*), слива домашня (*Prunus domestica*), слива розлога (*Prunus divaricata*), сніжноягідник білий (*Symphoricarpos albos*), спірея Вангутта (*Spiraea Vanhouttei*), сумах пухнастий (*Rhus typhina*), тополя Болле (*Populus bolleana*), тополя китайська (*Populus simonii*), тополя чорна (*Populus nigra*), туя західна (*Thuja occidentalis*), чубушник вінцевий (*Philadelphus coronarius*), шипшина собача (*Rosa canina*), шовковиця біла (*Morus alba*), форзиція європейська (*Forsythia europaea*), ялина європейська (*Picea abies*), ялина колюча (*Picea pungens*), ялина колюча форма сиза (*Picea pungens 'Glauca'*), ялівець козацький (*Juniperus sabina*), ясен ланцетолистий (*Fraxinus lanceolata*). Хвойні рослини представлені лише 6 видами і однією формою.

Найпоширенішими деревними породами зафіксовано *Robinia pseudoacacia* і *Acer ptatanoides*, їх частка відповідно складає 11 і 10% від загальної кількості досліджених рослин. Домінантним видом серед чагарників визначено *Spiraea Vanhoutte*. На вказаній вулиці вона зростає як в групах, та і в живоплотах. Малочисельними (в межах 2-3 екземплярів) виявилися види: *Quercus robur*, *Swida sanguinea*, *Weigela florida*, *Cotoneaster dammeri*, *Pyrus communis*. Поодинокі зустрічаються: *Gleditschia triacanthos*, *Hibiscus syriacus*, *Celtis occidentalis*, *Rhus typhina*, *Sorbus intermedia*, *Symphoricarpos albos*.

Зелені насадження вулиці Володимира Антоновича потребують проведення санітарно-оздоровчих заходів, належного догляду та поновлення дендрофлори з урахуванням її особливостей стосовно умов зростання.

Список використаної літератури

1. Ловинська В. М., Зайцева І. А., Тищенко А. В. Видовий склад та життєвий стан зелених насаджень проспекту Кірова та вулиці Титова м. Дніпропетровськ. Питання біоіндикації та екології. 2013. Вип. 18, № 1. С. 116–125. **2. Іванченко О. Є.** Таксономічний склад та життєвий стан деревних насаджень вул. Ю. Савченка м. Дніпро. Питання біоіндикації та екології. 2018. Вип. 23, № 2. С. 80–96. **3. Бессонова В. П.**, Іванченко О. Є. Зелена мережа правобережжя міста Дніпро. Екологічні науки № 1(28). Наук.-практ. журнал. 2020. С. 235–245. **4. Пономарьова О. А.**, Мильнікова О. О., Прокопенко Н. А. Аналіз життєвості вуличних насаджень після омолоджувальної обрізки (на прикладі м. Дніпро). Наукові доповіді НУБіП України. Вип. № 5(87). 2020. DOI: <https://dx.doi.org/10.31548/dopovid2020.05.15>. **5. Бессонова В. П.**, Журбенко Є. І. Різноманіття дендрофлори у насадженнях вул. Маршала Р. Малиновського. Рослини та урбанізація: матеріали десятої Міжнар. наук.-практ. конф., м. Дніпро, 3 березня 2021 р. Дніпро, 2021. С. 10–13. **6. Іванченко О. Є.**, Мильнікова О. О., Подалюк Д. Р. Аналіз видового різноманіття деревних насаджень вул. Донецьке шосе м. Дніпро. Рослини та урбанізація: матеріали десятої Міжнар. наук.-практ. конф., м. Дніпро, 3 березня 2021 р. Дніпро, 2021. С. 22–24. **7. Ільченко Л. А.**, Копіцин О. О. Видове різноманіття та стан

насаджень вулиць Половицької та Столярова (м. Дніпро). Перспективи розвитку лісового та садово-паркового господарства: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф., м. Умань, 25 листопада 2022 р. Умань. ВПЦ «Візаві», 2022. С. 158–160.

Кравець І. С.

доцент кафедри біології та агрономії ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», м. Миргород, Україна, iskravets@ukr.net

ВИДОВИЙ СКЛАД ДОМІНУЮЧИХ ШКІДНИКІВ У НАСАДЖЕННЯХ ІРИСІВ БОРІДКОВИХ

Нині в світі та в Україні рослини роду Ірис (Півники, *Iris*) родини Iridaceae, як декоративні трав'янисті рослини, мають широке використання в озелененні територій різного призначення (Швець, 2001).

Іриси висаджують у полісадах різних видів: малі та великі клумби, солітери, групи, міксбордери, рабатки, бордюри, альпійські гірки, поблизу водойм та у водоймах, та в моносадах – іридарії. Іриси добре співіснують із різними рослинами, які не конкурують з ними за світло. Для декоративності ділянки рекомендовано впродовж вегетативного сезону підсаджувати до насаджень ірисів рослини, що мають ранньо-весняний та пізньолітній-осінній періоди цвітіння.

Серед чинників, які можуть суттєво впливати на ріст, розвиток та декоративність рослин ірису, є різноманітні шкідники. Ірисами можуть живитися різноманітні фітофаги: частина з них пошкоджують підземні органами рослин, інші – живляться листям, квітконосами, бутонами та квітками (Ентомологія, 2013; Трякіна, 2015; Локтева, Локтев, 2015).

Враховуючи особливості розміщення насаджень ірисів, можливість використовувати пестициди для їх захисту надзвичайно мала, тому метою досліджень є вивчення видового складу домінуючих шкідників ірисів, їх біології та підбір екологічно-безпечних методів захисту рослин для збереження декоративності.

Дослідження проводили впродовж 2020-2023 рр. в урбанозонах м. Умань Черкаська область, зона Правобережного Лісостепу України. Виявлення та збір комах в насадженнях ірисів проводили, враховуючи їх біологічні особливості, на основі багаторічного моніторингу. Збір комах проводили відбором відповідно до методики (огляд рослин в періоди ймовірної появи шкідника, кольорові ентомопастки) та визначенням за зовнішніми ознаками (Методики, 2001). Визначення наявності ґрунтоживучих шкідників проводили їх відбором з використанням методу розкопок.

В процесі досліджень видового складу зібраних фітофагів, які присутні в насадженнях ірису борідкового, нами було виявлено, що всі види є представниками Типу Членистоногі, класу Комахи.

Найбільш поширеними серед відібраних видів були комахи з ряду Твердокрилі: 5 видів Пластинчатовусих (1. Західний травневий (*Melolontha melolontha* L.), 2. Східний травневий (*Melolontha hippocastani* Fabr.), 3. Сірий волохатий хрущ (*Anoxia pilosa* Fabr.), 4. Бронзівка звичайна (*Cetonia aurata* L.), 5. Оленка волохата – (*Epicometis hirta* Poda.); 2 види Коваликів (1. Ковалик смугастий (*Agriotes lineatus* L.); 2. Ковалик широкий (*Selatosomus latus* F.); 3 види Чорнотілок (1. Мідяк чорний (*Oodescelis polita* Sturm.), 2. Мідяк широкогрудий (*Blap slethifera* Marsch.), 3. Мідяк дерновий (*Crypticus quisquilius* L.); 1 вид Листоїдів (Цибулевий листоїд (*Lilioceris merdigera*).

З Ряду Лускокрилі було виявлено 3 види родини Совки (1. Совка озима (*Agrotis segetum* Schiff), 2. Совка ірисова (*Helotropha leucostigma*), 3. Совка-гамма (*Autographa gamma* L.).

З ряду Рівнокрилі було виявлено 2 види родини Попелиці: Бурякова листкова попелиця (*Aphis fabae* H.), Горохова попелиця (*Acyrtosiphon pisum* H.).

Крім того було виявлено по одному вид комах із рядів Двокрилі (Ірисова муха (*Acklandia servadeii* S.), Прямокрилі (Вовчок звичайний (*Cryllotalpa Cryllotalpa* L.) та Бахромчатокрилі (Гладіолусовий трипс (*Thrips simplex* Morison).

Видовий склад ценозу ірисів борідкових представлений різними шкідливими видами, частина з них є багатоїдними, а частина вузькоспеціалізованими. Серед виявлених видів

**ПРИРОДНИЧІ НАУКИ:
ПРОЄКТИ, ДОСЛІДЖЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ**

**Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції
06 – 07 грудня 2023 року**

м. Миргород, Україна

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів,
за виклад, зміст і достовірність яких відповідальні автори

Відповідальні за випуск – Мацай Н. Ю., Кирпичова І. В., Березенко К. С.

Технічний редактор: Березенко К. С.

Оригінал – макет: Березенко К. С.

Підписано до друку 25.12.2023 р.

Формат 60x84 1/16. Папір офсет. Гарнітура Times New Roman.

Друк цифровий. Ум. друк. арк. 16,9. Наклад 100 прим. Зам. № 13/05

Видавництво

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
вул. Старосвітська 52, м. Миргород, Полтавська область, Україна, 37600

тел: 095-620-10- 20; e-mail: luguniv.info.edu@gmail.com

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3459 від 09.04.2009.

Видавець ТОВ «Талком».

м. Київ, вул. Львівська, 23,

тел./факс (044) 424-40-69, 424-56-26

E-mail: ukraine.vdk@email.ua.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК No 4538 від 07.05.2013 р.